

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen



MEDITATIE

Aanklevend geloof

"Wie is er onder ulieden die de HEERE vreest? Die naar de stem Zijns Knechts hoort? Als hij in de duisternissen wandelt en geen licht heeft, dat hij betrouwe op de Naam des HEEREN en steune op zijn God"

Jesaja 50:10

Een rechtstreekse vraag aan het begin van deze meditatie: "Vreest u de Heere?" Het is de vraag die Jesaja aan zijn gehoor stelt. En die nu aan u gesteld wordt. Een fundamentele en alles beslissende vraag. Let erop dat het een persoonlijke vraag is. Gesteld in het enkelvoud. Door de Heere in Zijn Woord heel persoonlijk aan het hart gelegd: "Behoort u tot degenen die Mij vrezen?" Denk niet dat de Heere een vraag stelt waarop Hij het aan u overlaat om al dan niet een antwoord te geven. Nee, Gods vinger is naar u uitgestrekt. "Hoe is dat met u? Vreest u mij?" Een vraag die om antwoord roept.

Wat is het kenmerk van degenen die de Heere vrezen? Ze horen naar de stem van Zijn Knecht. Met een hoofdletter! Die Knecht des Heeren is in dit hoofdstuk aan het woord. Hoor wat Hij zegt: "De Heere HEERE heeft Mij een tong der geleerden gegeven. Opdat ik wete met de moede een woord te rechter tijd te spreken..." (vers 4). Deze Knecht is dus de Profeet van de allerhoogste God. En Hij zegt nog meer: "Ik geef Mijn rug degenen die Mij slaan. En Mijn wangen aan degenen die Mij het haar uitplukken. Mijn aangezicht verberg ik niet voor smaadheden en speeksel" (vers 6). Wie is Hij, deze Knecht des Heeren? Hij is de gesmade Zoon des mensen, die geen gedaante en heerlijkheid had. Het behaagde de Heere Hem te verbrijzelen. Hij heeft Hem krank gemaakt. Hij heeft Zijn ziel tot een schuldoffer gesteld. Wie Hij is? Vraagt gij Zijn naam? Zo weet dat Hij de Christus heet.

En nu zijn degenen die de Heere vrezen: degenen die naar Zijn stem horen! Het is het volk dat het geklank kent. Dat Zijn stem herkent. Het zijn Zijn schapen, de schapen Zijner weide. Want, zegt de Heere Jezus: "Mijn schapen horen Mijn stem. En Ik roep Mijn schapen bij name. En Ik leid ze uit!"

Kent u Hem? Hoort ook u naar Zijn stem? Heeft Hij door genade Zich in die stem geopenbaard? Hebt u Hem leren kennen? En begeert u te vervolgen Hem te kennen? Kunt u daarom niet meer zonder Hem leven? Zegt u het: "Gij zegt: Zoek Mijn aangezicht! Ik zoek Uw aangezicht, o Heere. Verberg Uw aangezicht niet voor mij. Keer Uw knecht niet af in toorn..." Kunt ook u met niemand anders uw leven vervolgen dan met Hem?

En nu lezen we van degenen die de Heere vrezen, van hen die naar de stem van de Knecht des Heeren horen: ze wandelen in de duisternissen en ze hebben geen licht. Vindt u dat niet vreemd? Je zou toch juist van dezen verwachten dat ze in het licht wandelen? In plaats van in de duisternis. Ja, wij kunnen dat wel denken. Maar toch lezen we hier: ze wandelen in de duisternis. En ze hebben geen licht! In Jesaja 50 zijn het de ballingen in Babel. Ze missen de gemeenschap met de Heere. En ze denken dat de Heere hen verlaten en vergeten heeft (49:14). Het is voor hen aan alle kanten donker. Voor hun besef is het licht gedooft. Hun hoop is vergaan en hun moed is ingezonken.

Zo kan het inderdaad zijn in het leven van Gods kinderen. Dat het aangezicht van de Heere voor hen onzichtbaar geworden is. Onze belijdenis zegt over het aanschijn van de verzoende God, dat de aanschouwing daarvan voor de Godvruchtigen zoeter is dan het leven en de verberging

bitterder is dan de dood. De oorzaken van deze verberging kunnen onderscheiden zijn. Die kunnen liggen in zonden en overtredingen. Zodat de Heere in het leven van Zijn kinderen komt met tuchtigingen en kastijdingen. Denk maar aan de mensen in Babel. Maar het kan ook anders. De Heere, Hij leidt Zijn heiligen altijd wonderbaar! (Kohlbrugge). Altijd heel anders dan zij het zich hebben voorgesteld. Zijn weg met hen gaat door een diepe zee.

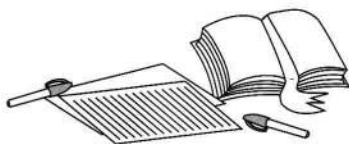
Belooft Hij hun het licht, dan maakt Hij alles duister. Belooft Hij hulp, dan wordt elk steunsel verbroken. Waar Hij wil bouwen, daar breekt Hij af. Waar Hij wil planten, daar roeit Hij uit. Waar Hij wil oprichten, daar keert Hij om. Waar Hij wil troosten, daar maakt Hij zielsbedroefd. Dat is de verborgenheid van Gods soevereine weg. Zijn weg is in de zee en Zijn pad in grote wateren. Maar zó leidt Hij Zijn volk. En Gods Kerk roept het uit: "Wie is als Gij?"

Waar komt het dan op aan? Op dat wat we vinden in onze tekst: te betrouwen op de Naam des Heeren. En te steunen op mijn God! Dat is geen gemakkelijk werk. Dat is zelfs een onmogelijk werk. Dat is midden in de nacht toch daaraan vasthouden: "God is mijn Licht, mijn heil, wie zou ik vrezen..." En dat is midden in de duisternissen en de golven nochtans betrouwen op de Rotssteen des Heeren. En in de grootste droefheid het desondanks belijden: "Zo zal ik nochtans in de Heere van vreugde opspringen. Ik zal mij verheugen in de God mijns heils. De Heere HEERE is mijn Sterkte." Het is met Paulus en Silas zingen in de nacht.

Hoe zal het kunnen? Het is vanuit mezelf onmogelijk. Het kan alleen in de gemeenschap met de Knecht des Heeren. Het is genade! Namelijk als ik door de verborgen werking van Gods

Geest leef uit die Christus, Wiens weg geen andere was. Dieper dan iemand anders ging Hij de duisternis in. Zijn weg ging door lijden tot heerlijkheid. Door de dood tot het leven. En op die weg neemt Hij ze allen mee die door het waarachtig geloof één plant met Hem zijn geworden. Dan kan ik niet anders dan achter Hem aan, de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. Maar dit is mijn troost: waar ik dan ook kom – hoe zwart de nacht ook is – Hij is er al geweest en Hij heeft het pad al gebaad. Dan kan het in de duisternis toch zijn: "Ik steun op God, mijn Toeverlaat. Dies heb ik niets te vrezen. Wie God vertrouwt, dien deert geen kwaad. Uw tent zal veilig wezen..." – Is dat ook uw perspectief?

J.M.J. Kieviet



VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we een meditatie geplaatst over Jesaja 50:10 van ds. J.M.J. Kieviet. Ds. M.C. Tanis schrijft een derde artikel over prof. J.J. van der Schuit getiteld: "Beoefening van de theologie." Ds. P. den Butter schrijft verder over de Filippenzenbrief. Over de Generale Synode die dit jaar wordt gehouden schrijft opnieuw ds. M.J. Kater. Ds. P. van Zonneveld schrijft een brief aan ouders. Ds. J.M.J. Kieviet vervolgt zijn serie over "Gods beloften". Zelf schrijven we een slotartikel naar aanleiding van het lezenswaardige boek "Trouw aan Israël".

Fam. Ds. P. Roos

Op D.V. zaterdag 30 oktober 2004 zal er een herdenkingsdienst gehouden worden in het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk te Damwoude, Hoofdweg 127 aanvang 14.00 uur ter gelegenheid van het 40-jarig ambtsjubileum van ds. P. Roos. Tevens mag herdacht worden dat ds. en mw. Roos 40 jaren getrouwd mogen zijn. Na de dienst is er gelegenheid ds. en mevr. Roos te feliciteren. Voor hen die van ver komen zal er een broodmaaltijd zijn. We willen ds. en mw. Roos met hun kinderen en kleinkinderen van harte gelukwensen en Gods onmisbare zegen toewensen in het ambt maar ook in alle andere opzichten.

Fam. Ds. H.H. de Haan

Op D.V. 5 november 2004 zullen het 25 jarig huwelijks- en ambtsjubileum herdacht worden tijdens een bijeenkomst in het eigen kerkgebouw aan de Kavelweg 39 te Broeksterwoude. Het officiële gedeelte zal aanvangen om 19.30 uur, aansluitend is er gelegenheid tot feliciteren. De kerkenraad nodigt u van harte uit hierbij aanwezig te zijn. We willen de fam. De Haan met hun kinderen van harte gelukwensen met deze beide jubilea en Gods zegen voor de toekomst in alle opzichten toewensen.

Fam. Ds. G. Bouw

Op D.V. 6 november 2004 zal het 40 jarig huwelijks- en ambtsjubileum

herdacht worden in de Opstandingskerk, Prinses Marijkestraat 69 te Alphen a/d Rijn. Vanaf 14.00 uur kan er gefeliciteerd worden en om 15.00 uur zal er een herdenkingsbijeenkomst gehouden worden.

Aansluitend krijgen dan gemeentelieden gelegenheid dominee en mevrouw Bouw te feliciteren. We willen ook de fam. Bouw met kinderen en kleinkinderen van harte gelukwensen met deze beide jubilea en ook voor de toekomst Gods zegen in alle opzichten toewensen.

Fam. Ds. P. den Butter

Op D.V. 28 oktober zal het veertig jaar geleden zijn dat ds. P. den Butter bevestigd werd als dienaar des Woords in zijn eerste gemeente Gorinchem. Daarnaast heeft hij gedien in Bunschoten, Toronto, Hamilton, Middelharnis, Urk (Maranathakerk), Driebergen en sinds 1996 opnieuw in Middelharnis. Hij heeft veel mogen betekenen in het bredere kerkelijke leven. We zijn hem ook erkentelijk voor alles wat hij gedaan heeft voor ons blad "Bewaar het Pand." Moge de Heere hem met zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen verder gedenken en nog tot rijk zegen stellen in onze kerken en daarbuiten.

Ambtsdragersconferentie

D.V. Zaterdagmiddag 27 november in de Krooswijkhof te Dordrecht. Inleider: Ds. J.M.J. Kieviet. Onderwerp: Een leidsman tot Christus.

Revoke

Het bestuur van Revoke nodigt alle leden en de echtparen die tot de doelgroep behoren, maar (nog) geen lid zijn uit om deel te nemen aan de bijeenkomst op D.V. 13 november 2004 in de zaal van de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Geldermalsen, Laan van Leeuwenstein 10. Onderwerp: "Seksualiteit en behandelmethoden kinderloosheid" door mevr. A.B.F. Hoek- van Kooten. 14.45 ontvangst, 15.00 uur opening, lezing, pauze, gelegenheid tot vragen stellen en om 17.30 sluiting.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 4 november verschijnen, dus over twee weken. Kopij graag binnen de donderdag een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,

2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

En ik ben grotelijks verblijd geweest in de Heere, dat gij nu eenmaal wederom verwakkerd zijt om aan mij te gedenken; waaraan gij ook gedacht hebt, maar gij hebt de gelegenheid niet gehad. Niet dat ik dit zeg vanwege gebrek; want ik heb geleerd vergeenoegd te zijn in hetgeen ik ben. En ik weet vernederd te worden, ik weet ook overvloed te hebben; alleszins en in alles ben ik onderwezen, beide verzadigd te zijn en honger te lijden, beide overvloed te hebben en gebrek te lijden. Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft (Fil. 4:10-13).

Er is nog één ding waar de apostel over moet schrijven, voordat hij definitief zijn brief kan besluiten. Hij heeft er al op gezinspeeld in 2:25, waar hij schreef over Epafroditus, die hij onder meer een 'bedienaar mijner nooddrift' noemde. Deze Epafroditus was de afgezant van de gemeente van Filippi, die naar Paulus gezonden was om een gift van de Filippenzen aan hem over te brengen. Welnu, op die gift komt Paulus aan het eind van zijn brief nadrukkelijk terug. Voor die gift wil hij de Filippenzen hartelijk bedanken, want hij er is oprecht blij mee.

Maar als Paulus dat doet blijft hij tegelijk de christelijke leermeester. Zijn dankwoord is dan ook niet zomaar een dankwoord, maar Paulus vlecht door dit dankwoord een aantal zaken heen, die regelrecht met het leven van een christen te maken hebben. Zaken, die betrekking hebben op geven en ontvangen en op de taxatie van materiële bezittingen en uitwendige levensomstandigheden.

In de verzen 10 tot en met 13 treffen we het eerste deel van dit dankwoord aan. Daarin spreekt Paulus over zijn grote vreugde die hij dankzij de gift van de Filippenzen beleefd heeft (vs. 10). Tevens vertelt hij wat het geheim van die vreugde is (vss 11-13).

Paulus' vreugde

Denk nog even terug aan het moment waarop Epafroditus bij Paulus in Rome kwam. Paulus is een gevangene, vastgeketend aan een Romeins soldaat, beroofd van zijn bewegingsvrijheid. Dat heeft zo al geruime tijd geduurd en nog steeds is

er niets zeker ten aanzien van een eventuele vrijlating. En dan is daar onverwacht deze afgezondene uit Filippi. Wat een verrassing! Deze afgezondene komt bovendien niet met lege handen. Ze hebben hem in Filippi het een en ander meegegeven waaruit Paulus kan weten dat ze daar aan hem hebben gedacht en met hem willen meeleven. Misschien wat kleren of wat geld of nog weer wat anders. Daarover is Paulus blij en dat schrijft hij hier ronduit: *Ik ben grotelijks verblijd geweest...*

Ze hebben in Filippi aan Paulus gedacht. Dat drukt de apostel op een bepaalde manier uit: ze zijn wederom verwakkerd geworden om aan hem te gedenken. "Verwakkerd" is hier: opgewekt, herleefd. Het beeld is ontleend aan de natuur, die in het voorjaar weer 'wakker' wordt en herleeft. Tekenen van leven vertonen zich. Alles gaat bloeien.

Zo is er bij de Filippenzen ook wat herleefd en begonnen te bloeien. Ze denken weer aan Paulus en het bewijs daarvan brengt Epafroditus met zich mee. Dat is de praktisch uitdrukking van hun liefde en zorg voor Paulus. Vergelijken we die met een boom, dan leek die boom een poosje dood te zijn, maar nu is gebleken, dat hij niet dood is, maar leeft. Er was een tijd dat de Filippenzen geen bewijs gaven van hun zorg voor Paulus, maar dat is nu anders. Heel anders. Dat nu is de oorzaak van de vreugde van de apostel.

De oorzaak van Paulus' vreugde ligt dus in wat de Filippenzen voor hem gedaan hebben. En waar ligt de bron ervan? In de Heere. Dat is in Christus. *Ik ben grotelijks verblijd geweest in de Heere.* Paulus beleeft zijn vreugde in verbondenheid met de Heere.

Nee, dit is niet een vroom zinnetje, maar een uitdrukking van een doorleefde werkelijkheid. Toen Epafroditus het geschenk van de Filippenzen aan Paulus overhandigde en Paulus een en ander uitpakte, zag hij in dit geschenk de genade van Christus, die in het hart van de Filippenzen oprechte zorg voor het welzijn van de apostel geplant had. Hij zag er de liefde van Christus in, die tot hem kwam via de liefde van de Filippenzen.

Deze manier van denken en spreken laat weten dat Paulus' hele leven doortrokken is van zijn verhouding tot de Heere. Zijn manier van denken is door en door christelijk. Dat wil zeggen: Christus beheerst alles in zijn leven. Godsdienstige dingen hangen er niet maar wat bij, maar ze zijn bepalend voor alles.

Het valt ook op dat Paulus over deze vreugde schrijft op een tere, voorzichtige toon. *Dat gij nu eenmaal...* We kunnen ook lezen: *Nu tenslotte...* Of: *Nu, na lange tijd...* Er was een tijd dat Paulus niets van de Filippenzen hoorde. Maar nu, eindelijk, is er dit levensteken gekomen. Waarom zegt Paulus het zo? Is dit een soort berisping: Jullie hadden wel eens eerder wat kunnen laten horen!

Nee, zo is het zeker niet bedoeld. Dat wordt duidelijk, als Paulus in het slot van vs. 10 schrijft dat hij er van overtuigd is, dat ze al veel eerder aan hem gedacht hebben, maar dat hun toen de gelegenheid ontbrak om iets daarvan aan hem te laten merken. Met andere woorden, Paulus heeft nooit geloofd dat de boom dood was, al leek hij wel dood. Toen Paulus lange tijd niets hoorde, kreeg hij geen argwaan en is hij niet gaan denken, dat zijn lot de Filippenzen helemaal niet meer interesseerde. Hij is het goede van hen blijven geloven. Maar door Gods voorzienigheid waren ze niet in de gelegenheid om met Paulus in contact te staan. Paulus' liefde denkt geen kwaad.

Ja, het zou te begrijpen zijn geweest als Paulus zich was gaan beklagen in de zin van: Nu heb ik zoveel voor die mensen over gehad en ik heb zelfs mijn leven voor hen geriskeerd en moet je nu zien hoe ze zich tegenover mij gedragen. Het is bij hen al net als bij zovelen: Uit het oog, uit het hart! In zelfbeklag had Paulus best harde dingen over de Filippenzen kunnen denken. Hoe vaak komt zoiets niet voor? Bij Paulus is hiervan geen spoor.

Het geheim van Paulus' vreugde

Paulus is verblijd over de gift die hij ontvangen heeft. Maar laat nu niemand denken, dat hij blij is omdat hij nu via die gift voorlopig weer even vooruit kan en uit de zorgen is. Als het er helemaal op aankomt kan Paulus het namelijk ook wel stellen zonder dat geschenk. Hij heeft immers geleerd vergeenoegd te zijn.

'Vergenoegd' kan met een vreemd woord ook weergegeven worden als 'autarkisch'. Iemand is autarkisch als hij niemand nodig heeft maar zichzelf kan helpen. Als een volk er naar streeft om autarkisch te zijn (dat deed Duitsland in de jaren voorafgaande aan de Tweede Wereldoorlog) dan probeert het uit eigen middelen alles te produceren wat nodig is om niet afhankelijk te zijn van andere landen.

Paulus was autarkisch. Hij kon zichzelf redden in alle omstandigheden van het leven. Op het eerste horen klinkt dat wel wat hoogmoedig, maar gelukkig laat de tekst verder wel merken dat het zo allerminst verstaan moet worden. Paulus is namelijk niet zover gekomen door eigen inspanning. Hij zegt duidelijk dat hij dit geleerd heeft (vs. 11) en dat hij er in onderwezen is (vs. 12). Hoe heeft hij dit dan geleerd? In de praktijk.

Hij heeft allerlei totaal verschillende levenssituaties leren kennen. Er waren tijden in zijn leven dat hij vernederd was, aan alles gebrek had, geen voedsel kon vinden, pijn moest lijden, vervolgd werd, enzovoort. Er waren ook tijden dat hij overvloed bezat, aan geen ding gebrek had, meer dan voldoende kon eten, van vijanden geen last had, enzovoort.

In de leerschool van deze zo verschillende levenssituaties heeft Paulus het geheim geleerd van christelijke tevredenheid. Het was goed, zoals God het deed. Wat God hem toezond, aanvaardde hij. Was het overvloed? Hij aanvaardde het. Was het gebrek? Hij aanvaardde ook dat. Met dezelfde tevredenheid, zonder murmureren.

Daarom trof Epafroditus Paulus ook niet aan in een toestand van ingezonkenheid en verbittering en hoorde hij hem niet alleen maar klagen over zijn moeilijk lot. Helemaal niet. Epafroditus vond een Paulus die zich had kunnen schikken in zijn lot en die tevreden was met Gods weg, ook al zat hij gevangen en was hij vastgetekend aan een soldaat. Vergenoegd in hetgeen hij was. De wil van God was voor Paulus bepalend. Wat die wil over hem beschikt had, was goed. Het lijkt hoogmoedig als we Paulus zo over zichzelf horen spreken. Maar zo is het zeker niet bedoeld. We zagen al, dat hij deze tevredenheid heeft moeten leren. Nog duidelijker blijkt in vs. 13 dat Paulus zichzelf niet autar-

kisch heeft gemaakt. Hij is dat alleen door Christus, 'Die hem kracht geeft'. Door Hem alleen kan Paulus alles doen. *Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft.*

Hoe moeten we 'alle dingen' verstaan? Daarmee doelt hij op die dingen die hij in vs. 12 heeft genoemd. Al die dingen kan hij dragen. Alles wat God over hem beschikt kan hij aan. Niet in eigen kracht. Dan kan hij het geen moment aan. Maar hij kan het aan door Christus Die hem gedurig weer kracht geeft. Paulus' draagkracht wordt bepaald door wat Christus hem voortdurend geeft. Paulus roemt hier dus niet in zichzelf of in eigen kracht. Hij roemt in zijn Zaligmaker, Die zo getrouw is als sterk.

Christelijke tevredenheid

In die heilige kunst moest Paulus worden onderwezen. Voor dat onderwijs beschikte de Heere over een goede leerschool en op die school beschikte de Heere alles zo, dat Paulus het wel moest leren. Ziet u? De Heere beschikt de omstandigheden van het leven van de Zijnen zo, dat zij kunnen leren wat Paulus leerde: vergenoegd zijn. Of het nu voorspoed of tegenspoed is; overvloed of gebrek; vruchtbare of onvruchtbare jaren - het dient alles datzelfde doel. Zeker, het zal bij de een weer anders gaan dan bij de ander. Maar allerlei zaken zoals eenzaamheid en kinderloosheid en ongehuwd-zijn en een zwakke gezondheid en werkeloosheid en verbroken idealen en spanningen in het huwelijk en verlies van vrienden en lege plaatsen in onze gezinnen en kinderen die niet meer thuis willen komen - het

heeft alles een plaats in Gods leerschool. Net zo goed als vreugdevolle dingen.

Wat blijkt echter? Dat we allemaal de neiging hebben om ontevreden te zijn en te klagen en God te verdenken en verbitterd te raken als de dingen anders verlopen dan we hadden gewenst. Tevreden zijn? Met alles, zoals de Heere het beschikt? Waarlijk, een mens zal het moeten leren. En dan ook nog leren met vallen en opstaan.

Verder blijkt uit wat Paulus zegt, dat die christelijke tevredenheid er alleen maar is in verbondenheid met Christus. Paulus weet heel goed, dat het alleen door Christus is, dat hij kracht ontvangt om alles aan te kunnen. Met andere woorden: Zijn relatie tot de Heere is de onmisbare voorwaarde. Buiten Christus is geen leven, maar ook geen echte christelijke tevredenheid.

En wat als we die tevredenheid missen? Zijn we dan echt anders dan de wereld? In de wereld is tevredenheid afhankelijk van de uiterlijke omstandigheden. Gaat alles goed, zoals we graag willen, dan zijn we tevreden. Gaat het tegen onze zin in en veranderen de omstandigheden van ons leven dan is tevredenheid ver te zoeken. Vandaar de overal zichtbare ontevredenheid en het overal te horen gemopper en geklaag. En vele christenen zijn en doen net eender... Zijn we ontevreden? Wees eerlijk. Vertel het aan de Heere, Die het toch al lang weet. Maar bidt dan ook om een grondige verandering van binnen.

P. den Butter

VOOR WIE ZIJN GODS BELOFTEN? (10)

Is de bijbelse prediking van Gods beloften onvoorwaardelijk of voorwaardelijk? Dat is de vraag waarmee ik mijn vorige artikel min of meer besloot. Hoe moeten we de verkondiging van het Evangelie nu zien? Is dat een Evangelie *onder condities*, zoals de eis van geloof en bekering of van zondekennis en schuldontdekking. Mogen de beloften diensgevolge slechts worden gericht tot degenen die daarvan enigermate de kentecken vertonen? Of mag en moet het Evangelie verkondigd worden *zonder condities*, dus zonder enige voorafgaande voorwaarde - en mag een mens "komen zoals hij is..."?

Het lijkt wel een dilemma waarin we de vorige keer terecht gekomen zijn. En dat zou het ook kunnen zijn. De voorbeelden zijn er. Theologische en kerkelijke discussies over dit thema uit vroeger en recenter dagen laten het zien. Met het gevaar dat gesprekspartners opponenten worden en accenten zich ontwikkelen tot standpunten. Trouwens, een ernstig en zoekend (jong) mens kan verward raken in het struikgewas van al die meningen. Hij of zij zou zich vertwijfeld kunnen afvragen of de prediking van Gods Woord wel betrouwbaar en welgemeend is. En of de Heere wel

werkelijk bereidwillig is om zondaren zalig te maken. Met misschien op de achtergrond de bange vraag: bedrieg ik mezelf niet?

Achtergrond

Dit alles overziende, denk ik dat we ons startpunt ergens anders moeten kiezen. Op de plaats namelijk waar het Woord van God met de prediking van de beloften inzet. De bron en norm voor de prediking van het Evangelie is niets minder dan dat Evangelie zelf. Het is immers Gods getuigenis dat eeuwig zeker is en dat eenvoudigen wijsheid leert.

Laten we eens luisteren naar de prediking van de apostel Paulus.

Bijvoorbeeld in zijn machtige brief aan de gemeente van Rome. Wat een heerlijke beloften verkondigt hij daarin niet. Aangaande de rechtvaardigheid Gods die geopenbaard is in Christus Jezus, die God heeft "voorgesteld tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed" [3:25]. En aangaande Zijn genade waardoor het "niet is desgenen die wil (...), maar des ontfermenden Gods" [9:16]. Alles spreekt van de eenzijdige en genadige ontferming van de Heere. We mogen (met de kanttekenaars op de Statenvertaling) wel zeggen dat de hele brief aan de Romeinen één doorgaande betuiging is van "de rechtvaardigmaking des mensen voor God, niet door de werken, maar door het geloof in Jezus Christus." Dit Evangelie heeft de Heere geopenbaard als "een kracht Gods tot zaligheid" [1:16].

Maar nu moeten we één ding beseffen: het Evangelie van Gods genade wordt altijd geopenbaard tegen de diepe en inktzwarte achtergrond van de verlorenheid van de mens. Lees eens de eerste drie hoofdstukken van deze zelfde Romeinenbrief. De apostel begint zijn brief niet met de belofte van God maar met het verderf van de mens. De mens, aan wie straks de Evangeliebeloften worden gepredikt, moet vooral weten dat zijn eigen situatie er één is van een volkomen faillissement voor de Heere. "Uit de werken der wet wordt geen vlees gerechtvaardigd voor Hem" [3:20]. Eigen pogen om voor de heilige God te bestaan, baat de mens niet! "Opdat alle mond gestopt worde en de gehele wereld voor God verdorpmelijk zij" [3:19]. Pas als dat gezegd is, uitvoerig en uiterst scherp!, komt de apostel met het Evangelie van de rechtvaardiging door het geloof.

Met andere woorden: het Evangelie is er nooit zonder de Wet, de ontmaskerende en schuldig-stellende Wet van God. De mens moet weten wie Hij is voor de Heere. Ik moet ervan overtuigd worden dat ik een verbondsbreker ben, een mens die het gezag van mijn Schepper niet erken, een opstandeling tegen de Heere... Ik behoor tot degenen van wie de apostel zegt dat er niemand is die verstandig is, niemand die God zoekt, allen zijn ze afgeweken [3:11v.]. Het doel van deze wetenschap? Dat ik ga zwijgen voor de Heere; dat ik buigen ga voor Zijn heiligheid; dat ik mijn verdorven staat voor de Heere erkennen ga; dat ik de Heere rechtvaardig; dat ik erken dat ik slechts Zijn toorn en Zijn geduchte straf verdien. Nogmaals: opdat alle mond gestopt worde... Dat is de achtergrond waartegen de verkondiging van Gods beloften klinkt!

Belofte en geloof

Er is nog iets wat we bedenken moeten. Wat zijn dat eigenlijk: 'beloften'? Wat is de betekenis van het woordje 'belofte' in de heilige Schrift? Wat bedoelen onze belijdenisgeschriften als het daarin gaat over de beloften Gods?

Een ander woord voor 'belofte' is ook wel 'toezegging'. Zo spreekt bij voorbeeld de Catechismus in de antwoorden 71 en 74 waar het gaat over de betekenis van de heilige Doop. Beloven is 'toezeggen'. Maar dan moeten we wel bedenken dat dat 'toe-zeggen' geen 'voor-zeggen' is. Wat ik daarmee bedoel? Dit: dat de Heere met het doen van Zijn genadige toe-zeggingen geen voor-zeggingen, geen voor-spelingen doet. Zijn beloften gaan niet automatisch in vervulling. Wat bedoelt de Heere met de prediking van Zijn beloften? Niets anders dan dat ze aangegrepen en geloofd zouden worden. Dat is de weg waarin de Heere Zijn beloften ook vervullen wil.

Het is vooral de reformator Joh. Calvijn geweest die niet heeft nagelaten te wijzen op de onderlinge verhouding van de Goddelijke belofte en de vervulling daarvan door het geloof alleen. Zo omschrijft hij in zijn Institutie [III, 2, 7] het geloof als: "een vaste en zekere kennis van Gods welwillendheid jegens ons, welke gegrond op de waarheid van Zijn genadige belofte in Christus, door de Heilige Geest aan ons verstand wordt

geopenbaard en in ons hart wordt verzegeld." En in zijn commentaar op Lukas 1:45 lezen we: "Wij moeten letten op de relatie waarin het Woord tot het geloof staat. Het doet ons zien, wat het geloof eigenlijk is, namelijk ons te onderwerpen aan hetgeen God tot ons zegt en ons overtuigd te houden, dat Hij doen zal wat Hij ons beloofd heeft." De Heere maakt Zich en Zijn zaligheid bekend op de wijze van de belofte, aldus Calvijn, en de mens krijgt op geen andere wijze daaraan deel dan op de wijze van het geloof in deze Zijn genadige belofte.

Trouwens, iemand als Maarten Luther sprak op geen andere wijze. Een enkel fragment uit een van zijn werken: "Waar het Woord is van de belovende God, daar moet noodzakelijkerwijze het geloof zijn van de ontvangende mens. (De Heere, is het Die) zonder enige ijver onzerzijds met genadige en onverdiende barmhartigheid ons voorkomt en ons het Woord van Zijn belofte aanbiedt. (...) Evenzo kan de mens op geen andere wijze met God samenkomen of handelen, dan door het geloof."

De beloften Gods die dus in de Naam van de Heere ernstig en welgemeend gepredikt worden – die vragen om geloof. Nee, niet zulk een geloof dat ik ontlenen moet aan mijn eigen mogelijkheden. Niet zo'n geloof dat als een soort verdienstelijkheid beschouwd moet worden. Niet een geloof dat het doet met redeneringen en conclusies, glad en vanzelfsprekend. Maar dat geloof dat in de grootste nood niet buiten God en Zijn Christus blijven kan. Een geloof dat zo arm is, dat het slechts een lege hand is, opgericht tot de Heere en Zijn ontfermingen. Het geloof van een verloren zondaar, die nochtans vertrouwt dat de Heere een genadig God is! Het is – opnieuw – een woord van Calvijn als hij stelt dat de vergeving der zonden geschiedt als de zondaar vertrouwt dat God hem genadig is, als hij maar oprecht in de offerande van Christus verzoening zoekt en leert rusten in de genade die hem wordt aangeboden. En wie zal dat doen? Wie zal gaan vertrouwen op de enige offerande van Christus? Niemand anders dan de ellendige en neergeslagen zondaar. Calvijn was er diep van overtuigd dat ons hart zomaar niet open staat voor het ontvangen van Gods barmhartigheid. In dat licht zegt Calvijn zelfs dat Christus niet de dron-

kenen maar de dorstigen, niet de rijken maar de armen, niet de verzadigden maar de hongerenden nodigt om te eten en te drinken. Want wie niet wanhoopt aan zichzelf sluit zich af voor de genade van God in Christus. Christus vervult Zijn beloften namelijk alleen aan behoeftigen en nooddriftigen, aldus Calvijn. Naar dat oude woord: "Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk. Die zullen op de Naam des Heeren betrouwen!"

Wie echter zichzelf voor de Heere op de been houdt..., wie aan Zijn voeten niet komt als een geheel verlorene..., wie de inhoud van Gods beloften niet nodig heeft..., wie daarom Zijn beloften ook niet gelooft met een waar geloof... - die houdt de vervulling ervan zelf tegen. Die is er zelf de oorzaak van dat de beloften van Gods ontferming hem of haar wel zijn aangeboden, maar dat de inhoud ervan zijn of haar deel niet worden. Dan blijf ik er buiten door geen andere oorzaak dan mijn ongeloof!

(on)voorwaardelijk

Laat het duidelijk zijn dat de Heere Zijn beloften prediken laat. Dat het ook naar Zijn opdracht aan Zijn dienaren is dat de toezeggingen van Gods ontferming ruim en onbevangen verkondigd worden, aan allen en een ieder. In dit opzicht mogen we met de Erskines wel zeggen dat de kabinetten der Evangelische beloften voor allen zeer wijd worden opengesteld. Zetten onze Dordtse Leerregels ook niet zo in? Als gezegd is dat de gehele wereld voor God verdoemelijk is. Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods [I, 1]. Dan klinkt het: "Maar hierin is de liefde Gods geopenbaard..., opdat een iegelijk die in Hem gelooft..." [I, 2]. "En opdat de mensen tot het geloof worden gebracht zendt God goedertierenlijk verkondigers van deze zeer blijde boodschap..." [I, 3]. Een onbekrompen Evangeliebediening! De Heere is bereidwillig om Zijn beloften ook in uw leven te vervullen!, zo mag het gezegd worden.

Waar het tot de vervulling van die beloften niet komt in het leven van zondaren, daar is de oorzaak niets minder dan het vervloekte ongeloof. "Die dit Evangelie niet geloven, op die blijft de toorn Gods" [I, 4].

En waar het wel kwam tot (wat wel genoemd wordt) 'gelovige aanvaarding' van Gods beloften? Waar een

verloren mens in de nood van zijn leven zijn handen uitstrekke naar het reddingskoord van het Woord van God? Waar hij door het zaligmakende werk van de drie-enige God werd uitgetrokken uit de kuil van modderig slijk en zijn voeten werden gezet op de vaste grondslag van de Rotssteen Christus? Waar hij als een zondaar gered werd van het verderf en zijn verontruste geweten Gods barmhartigheid vinden mocht als het enige toevluchtsoord? Daar spreekt alles van genade! Daar blijkt dat Gods beloften – gepredikt met de voorwaarden van geloof en bekering – ten diepste onvoorwaardelijk zijn. Hier treden wij – om het opnieuw met Calvijn te zeggen – in het binnenste heiligdom. Namelijk waar het gaat over het eeuwige voornemen van de soevereine God. Toen Hij al degenen die Hij in Zijn barmhartigheid heeft voorgenomen, zalig te maken, gegeven heeft aan Zijn lieve Zoon, de Heere Jezus Christus.

Aanstootgevend?, ergerniswekkend? – deze werkelijkheid, dit onderscheid...? Ja, voor wie de verborgenheden van Gods koninkrijk aan zijn verstand onderwerpen wil. Maar vol van vertroosting en reden tot stamelende verwondering voor wie het als een verdorven en verloren zondaar hebben moet van de Heere en Zijn gewisse beloften. Het zijn de beloften die in Christus "ja" en "amen" zijn. De verkorene wordt slechts zalig als een verlorene.

Zijn Gods beloften die ons gepredikt worden nu voorwaardelijk of onvoor-

waardelijk? Laat ik het antwoord op deze vraag als volgt proberen te verwoorden.

1) Wat de grond van de zaligheid betreft, zijn Gods beloften geheel en al *onvoorwaardelijk*. Zo mogen ze ook in de prediking worden aangeboden. De Heere verwacht van u en van mij in het stuk der zaligheid niets en dan ook niets! Wij hebben geen enkel aandeel – en we behoeven ook geen enkel aandeel te hebben – in de grondslag van de zaligheid. En ook in de weg der zaligheid heb ik geen enkel aandeel. Want het geloof dat de Heere eist en de bekering waartoe Hij oproept, ze zijn ook mede inhoud van dezelfde belofte Gods. "Ik heb u getrokken met goedertierenheid. (...) Met smekingen zal ik hen voeren..." [Jer. 31]. Van begin tot eind is het alles Gods werk.

2) Tegelijkertijd moeten we zeggen dat de Heere de prediking van de beloften inkleedt in een *voorwaardelijke vorm*. Als het gaat over de weg waarin de Heere Zijn onvoorwaardelijke beloften vervullen wil, dan moeten we die beloften tegelijkertijd voorwaardelijk noemen. Want de Heere heeft nooit bedoeld Zijn genadige toezeggingen werkelijkheid te maken buiten de worstelingen van het smeekgebed om en ook niet zonder de oefeningen van het waarachtige geloof. "Dit is de weg! Wandel in dezelve!" [Jes. 30:21]. In het houden van Gods geboden is grote loon [Ps. 19].

J.M.J. Kieviet

IMPRESSIES UIT NUNSPEET (2)

"Als het op is, is het eten gedaan". Deze opmerking werd gemaakt tijdens de eerste zittingsweek toen het rapport van de deputaten Emeritikas op de synodetafel lag. Er werd door verscheidene afgevaardigden grote zorg geuit over de toekomstige draagkracht van deze kas. Kunnen straks de emeriti – predikanten en hun echtgenotes of hun weduwen nog wel een bijdrage ontvangen uit deze kas, of zal de bodem dan in zicht komen? In ieder geval zal de omslag voor deze kas verhoogd dienen te worden. Namens de deputaten werden wel wat geruststellende woorden gesproken, maar dat neemt niet weg dat het een 'kas met zorgen' blijft. En nu dat woord 'zorgen' gevallen is, komt

tegelijkertijd een ander woord voor de aandacht, namelijk 'verzorgen'. En daar gaat het om! Vanuit de verzorgingsgedachte – de kerken dragen gezamenlijke verantwoordelijkheid om te zorgen voor de oudedagsvoorziening van haar dienaren – is voor een bepaald stelsel gekozen en werd niet de toevlucht genomen tot bijvoorbeeld individuele voorzieningen. Dat zou op zich genomen best kunnen. Iedere dienaar van het Woord zou ook een uitkering per maand kunnen krijgen waarmee hij zelf een oudedagsvoorziening opbouwt. Maar juist om die gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onze 'uitgedienden' (want u weet dat het woord 'emeritus' deze betekenis heeft)

onder de aandacht te brengen van ons kerkvolk zullen deputaten de komende tijd meer aan voorlichting gaan doen. Want, zo werd geconstateerd, er is in de kerken niet echt een duidelijke betrokkenheid bij een collecte Emeritikas. Misschien ook wel voortkomend uit een stuk onwetendheid. Welnu, het lijkt me een goede gedachte hier door voorlichting wat aan te doen. Nu meen ik te mogen zeggen dat onder de lezers van dit blad er velen zijn die vanuit liefde tot het Woord ook (emeriti)predikanten een warm hart toedragen en dat ook laten merken in het willen zorgen voor hen en die hen lief zijn. Laat dat zo mogen blijven en als er zijn die zich dat tot nu toe te weinig bewust waren dan kunnen ze wat dat betreft lering trekken uit de bespreking van dit rapport. Overigens, deputaten Emeritikas doen meer dan alleen geld overmaken. Ze leven ook mee in dagen van vreugde en zorg. Het zou ook wel armzalig zijn als betrokkenheid alleen in klinkende munt vertaald zou moeten worden.

Klachtencommissie

Er lag een rapport van deze commissie ter tafel waaruit helaas bleek dat ze veel werk hebben moeten verzetten! Waarom dat woord helaas? Omdat deze commissie de vorige synode ingesteld werd met het oog op *'Misbruik van pastorale en andere kerkelijke gezagsrelaties binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken'*. Over de gang van zaken over het indienen van dergelijk klachten is in de achterliggende tijd een folder verschenen, die wel ergens in een lektuurbak van de gemeente waartoe u behoort te vinden is. Daarin staat heel kort de klachtenprocedure beschreven. Ook in dit opzicht is gebleken dat de ervaring de beste leermeester is. Er was een klachten procedure opgesteld, maar het is gebleken dat die op diverse punten verbeteringen en aanvullingen behoefde. Die voorstellen zijn door de synode aanvaard. Waar de commissie wel aandacht voor vroeg is o.a. de houding van verschillende kerkenraden. Zij volgden de adviezen van de klachtencommissie niet op of ze probeerden er zoveel mogelijk op af te dingen. Soms wellicht omdat er van een stuk onkunde sprake was. Soms moest aan onwil gedacht worden. Het ligt vaak ook heel gevoelig en de neiging is er om iemand in bescherming te nemen (waar we dat immers nooit van

gedacht hadden...). Om die reden zal de klachtencommissie ook een protocol voor de kerkenraden opstellen om hen te helpen bij het op een goede manier met heel gevoelig liggende zaken om te gaan. Bovendien komt er ook een beroepscommissie, omdat er van juridische zijde op gewezen is dat zowel de klager als de beklaagde een beroepsinstantie dient te hebben ingeval ze het met het oordeel van de klachtencommissie niet eens zijn. Vanwege de vele werkzaamheden zal de commissie ook uitgebreid worden met enkele deskundigen op het gebied van het recht en op het gebied van seksueel misbruik.

De noodzaak van het bestaan van deze klachtencommissie doet ook weer beseffen hoezeer ons hart tot zonde geneigd is, vleselijk is en blijft in zichzelf, ook na ontvangen genade. Maar zonde dient wel zonde genoemd te worden en op geen enkele manier in bescherming genomen te worden. De dekmantel der liefde is een mooie mantel, maar niet om de ander de mogelijkheid van een oprechte schuldbelijdenis te ontnemen! Nog minder om schending van het leven van anderen te vergoelijken. Is het niet weliswaar pijnlijk maar heilzaam als het Woord ons aanwijst: "Gij zijt die man...!"?

Nieuwe Bijbelvertaling (NBV)

Inmiddels is daar al veel over geschreven in de kerkelijke pers. Voor de meeste onder ons een vertaling die voor ons besef een heel eind van ons af staat. Alleen al de breedheid van het gezelschap van vertalers roept vragen op in het licht van het feit dat vertalen ook altijd interpreteren is. Dat kan als een vooroordeel klinken, maar iedereen nadert tot de Schrift met de eigen vooronderstellingen. Daarom is zogenaamd onbevooroordeeld vertalen ook een fabeltje. En dan maakt het nogal verschil of de Bijbel gezien wordt als het gezaghebbend Woord van God of als een religieus document! Maar voordat ik u meeneem naar de eerste bespreking van de instructies die op deze NBV betrekking hadden is het goed eerst nog eens even stil te staan bij wat in de jaren gebeurd is voorafgaand aan het vrijgeven van de (toenmalige) Nieuwe Vertaling (1951). Voor de 'liefhebbers' verwijs ik naar de vindplaatsen in de Acta van de desbetreffende GS (generale synode).

Op de GS 1944 werd op verzoek van het NBG een commissie benoemd

om "op- en aanmerkingen in verband met de nieuwe vertaling van het N.T. op last van het NBG in ontvangst te nemen, te schiften en door te zenden aan het hoofdbestuur van genoemd Bijbelgenootschap". Op de GS 1947 blijkt dit deputaatschap vanuit de kerken tal van op- en aanmerkingen te hebben ontvangen en op de GS 1950 delen zij mee deze te hebben doorgezonden aan het NBG die met deze opmerkingen "ernstig rekening zal houden". Hoewel deputaten toen voorstelden het deputaatschap op te heffen, besloot de vergadering om het deputaatschap te continueren onder de naam *'Deputaten voor overleg inzake Bijbelvertaling'* (Acta 1950, art. 34, bijlage XIII). Op de GS 1953 rapporteerde het deputaatschap dat ze geen opmerkingen meer hadden ontvangen. Wel diende er toen een instructie vanuit de PS van het Noorden om deputaten opdracht te geven om de kerken voorlichting te geven over het al dan niet invoeren van de NBG-vertaling voor het gebruik in de kerkelijke samenkomsten. Om dat op verantwoorde wijze gestalte te kunnen geven zou een aantal broeders vrijgesteld moeten worden van alle ambtelijke arbeid om zo een studie-onderzoek van de Nieuwe Vertaling te doen. Besloten wordt daarvan af te zien (Acta 1953, art. 158). In 1956 blijken deputaten weer niets ontvangen te hebben vanuit de kerken. Er was een instructie van de particuliere synode van het Westen ter tafel die de generale synode verzocht een aantal zaken uit te spreken teneinde leiding te geven aan de kerken inzake de Nieuwe Vertaling van de Bijbel en het gebruik daarvan in de samenkomsten van de kerken. Deputaten ontvingen n.a.v. de gevoerde discussie de opdracht om de volgende synode van voorlichting te dienen over de *betrouwbaarheid en de bruikbaarheid* van de Nieuwe Vertaling.

De aanbeveling werd gehandhaafd om de Nieuwe Vertaling bij de bediening des Woords niet te gebruiken. (Acta 1956, art. 177)

Op de GS 1959 diende een uitvoerig rapport (Acta, bijlage LXI) van deputaten met daarbij een minderheidsnota van ds. M. Baan (bijlage LXII). Bovendien was er ook nog een instructie van de particuliere synode van het Zuiden inzake de Nieuwe Vertaling. Na een uitvoerige discussie werd o.a. besloten het rapport van

deputaten (incl. minderheidsnota) toe te zenden aan alle kerkenraden met het dringende verzoek de eventuele bezwaren van de kerken tegen de Nieuwe Vertaling aan deputaten kenbaar te maken en in dat stadium nog geen beslissing te nemen over het al of niet vrijlaten van de Nieuwe Vertaling voor de eredienst. Tijdens de GS 1962 rapporteerden deputaten over de ingekomen bezwaren. Bovendien blijken diverse schrijvens en instructies inzake de Nieuwe Vertaling te zijn ontvangen. Na ampele bespreking van deze stukken aan de hand van het rapport van de commissie (+ minderheidsrapport) werd o.a. uitgesproken:

2. dat niet gebleken is dat de tekst van de Nieuwe Vertaling in strijd is met de Heilige Schrift als Woord van God zoals de kerken het in art 2-7 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis belijden, en derhalve het gebruik van de Nieuwe Vertaling naast de Statenvertaling in de eredienst niet is af te keuren;
3. dat zij echter gezien de huidige situatie het gebruik van de Statenvertaling in de eredienst raadzaam acht;
4. dat de uitspraak sub 2 naar het oordeel van de synode uiteraard in geen enkel opzicht enige verandering inhoudt in de leer der kerken naar Schrift en belijdenis, noch in het beleven van Gods waarheid, daar die niet afhankelijk zijn van een vertaling maar gegrond zijn op het Woord van God zelf, en iedere dienaar des Woords de taak heeft te allen tijde elke vertaling te toetsen aan het Woord van God in de grondtalen.'

(Acta 1962, art. 123, als u meer wil lezen zie dan verder art. 99, 103, 106 en bijlagen XLI-XLIII).

De conclusies die uit het bovenstaande te trekken zijn, lijken op z'n minst de volgende te zijn:

- a. door op verzoek van het NBG in 1944 een commissie te benoemen en in 1950 een deputaatschap voor overleg inzake Bijbelvertaling werd tot uitdrukking gebracht dat vertaling van de Bijbel een zaak van de kerken is;
- b. gedurende de periode voorafgaand aan de synode waarop een uitspraak gedaan werd over de Nieuwe Bijbelvertaling steeds de aanbeveling gehandhaafd om *niet reeds gebruik te maken van deze vertaling in de eredienst*;

c. de besluitvorming over de Nieuwe Vertaling is een *delicate kwestie* geweest die veel emoties heeft opgeroepen en die zich uitgestrekt heeft over een lange periode.

Ouderen onder ons herinneren zich nog wel alle commotie die er toen was. Helaas heeft het vrijgeven van de toenmalige Nieuwe Vertaling de verdeeldheid binnen onze kerken bevorderd. Te vrezen is dat een vrijgeven van de NBV binnen onze kerken dat alleen maar zal versterken. Zover is het nog niet. Dat kán ook ten diepste niet, omdat er op dit moment nog helemaal niet een gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de bruikbaarheid en de betrouwbaarheid van deze nieuwe vertaling. Het voorstel is dan ook om in ieder geval eerst een studiedeputaatschap in te stellen die daar nader en nauwkeurig onderzoek naar doet. En ondertussen? Daar zijn de meningen over verdeeld. Naar mijn stellige overtuiging is het kerkrechtelijk en logisch gezien onjuist om

nú al deze NBV te gebruiken in de eredienst voor de Schriftlezing. Dat heeft veel van experimenteren in het 'hart van de eredienst'. Toch bleek deze vertaling al hier en daar gebruikt te worden. Dat is te betreuren, omdat er een kerkelijke weg openlag om als er blijkbaar behoefte was aan deze vertaling de generale synode te verzoeken te doen wat nú voorgesteld wordt. Aan de andere kant hebben wij misschien geslapen en gedacht dat deze vertaling onze kerken wel voorbij zou gaan?

Een volgende keer kom ik op deze kwestie terug. Voor nu ter afsluiting de vraag of wij Gods Woord al hartelijk lief kregen. Want alle discussies over een vertaling van Gods Woord kunnen niet meer dan een Jehu's ijver zijn als het nooit waar werd: "*Hoe zoet zijn mij Uw redenen geweest!*"! Maar het omgekeerde is ook waar. Als we Gods Woord lief kregen dan is ons niet iedere vertaling om het even!

M.J. Kater

TROUW AAN ISRAEL 7 (SLOT)

Chiliasme in Bijbels licht

Wat chiliasme is

Onder bovenstaand opschrift schrijft ds. C. Sonneveld een hoofdstuk (blz. 206-220) in het boek "Trouw aan Israël." Met de samenvatting van dit hoofdstuk willen wij de uitgebreide bespreking van dit boek besluiten. Ds. Sonneveld bespreekt eerst de vraag wat chiliasme is. Het woord komt van het griekse woord 'chilioi' wat duizend betekent. Chiliasme is de leer van het duizendjarig rijk. We lezen op blz. 206 en 207 het volgende: "In de kerk- en dogmengeschiedenis spreken we van chiliasme wanneer men leert dat Christus lichamelijk op aarde zal komen om daar Zijn Koninkrijk op te richten en om Zijn heerschappij uit te oefenen samen met de heiligen of met een aantal heiligen die Hij daartoe heeft opgewekt uit de dood. Dit koninkrijk, waarvan het centrum doorgaans in Jeruzalem gedacht wordt, zal niet alleen een tijd inluiden van geestelijke bloei voor Jood en heiden, maar ook van grote vrede voor de volkeren en van materiële overvloed voor deze aarde. Die voorspoed zal zo groot zijn dat wel gesproken kan worden van een nieuwe bedeling, die een overgangstoestand zal zijn tussen nu en het hiernamaals. Zij zal

pas ten einde komen wanneer de duizend jaar ten einde lopen, Christus weer heen zal gaan en de satan ontbonden zal worden. Na een korte maar hevige vervolging zal Christus wederkomen (in feite voor de tweede keer!) en zal het oordeel plaatsvinden na de opstanding der doden (in feite de tweede opstanding!)"

Opmerkelijk zijn de dubbele wederkomst en de dubbele opstanding. Er wordt wel onderscheiden tussen pre-chiliasme en post-chiliasme. Pre-chiliasme wil dan zeggen dat de eerste wederkomst plaats heeft voor het duizendjarig rijk en post-chiliasme wil zeggen dat er een tijd zal komen van grote bloei voor de kerk uit Israël en de volken, maar dat Christus pas na die tijd zal wederkomen. Ds. Sonneveld acht het onjuist in het laatste geval te spreken van chiliasme of zelfs van gematigd chiliasme.

Openbaring 20:1-10

Het chiliasme baseert zich op een bepaalde uitleg van Openbaring 20:1-10. Zesmaal wordt in dit Schriftgedeelte gesproken over 'duizend jaren'. Maar wat dient verstaan te worden onder het duizendjarig rijk? Chiliasten leggen Openbaring 20 op

een bepaalde manier uit en verbinden dit Schriftgedeelte met oudtestamentische profetieën, ondermeer met Jesaja 65. Het is niet eenvoudig deze gedeelten uit Gods Woord te verklaren. Ds. Sonneveld noemt een aantal regels op die ons helpen om Openbaring 20 te verstaan.

We dienen te letten op het geheel van de bijbel. Buiten Openbaring 20 vinden we nergens een gedeelte dat spreekt van Christus Die met heiligen of opgestane martelaren zou regeren. De Heere Jezus en de apostel Paulus hebben niet gesproken over een periode van duizend jaar waarin overvloed aan voorspoed en zegen zou zijn. De apostel Johannes schrijft in het evangelie en in zijn brieven niet over een duizendjarig rijk. Dat zou je wel verwachten als hij dit duizendjarig rijk zou leren. Het boek Openbaring is geschreven in symbolische taal, meer dan enig ander bijbelboek. Dit moet ons zeer voorzichtig maken alles letterlijk te verstaan. Het boek Openbaring is geen chronologische weergave van de gebeurtenissen uit de eindtijd, maar een thematische weergave. In Openbaring 19 wordt gesproken over het laatste oordeel: de hoer en de valse profeet zijn geoordeeld. In hoofdstuk 20 verdwijnt ook de satan in de poel des vuurs. Openbaring 20 is een korte samenvatting van de gehele oorlog die Christus voerde tegen de vorst der duisternis. In Openbaring wordt ons getekend hoe de gemeente Gods lijdt onder de vervolgingen. Openbaring 20 had betekenis voor de christenen die toen leefden. Openbaring is geen puzzelboek maar een troostboek. We moeten Openbaring 20 lezen in het licht van heel de Bijbel en niet zozeer heel de Bijbel in het licht van Openbaring 20. Het duizendjarig rijk heeft een begin en een einde, maar er wordt ons weinig meegedeeld over de aard en de geschiedenis van dit rijk.

Exegese van Openbaring 20:1-10.

Het getal duizend ziet op een lange, door God bepaalde tijd. De binding van de satan in vers 3 is geen totale binding, maar heeft dit doel dat hij de volken niet meer kan verleiden, satan kan de loop van het Evangelie niet stuiten. De verzen 4-6 tekenen het zogenaamde duizendjarig rijk, maar dit vindt plaats in de hemel en niet op aarde. De tronen die Johannes zag stonden immers in de hemel. Hij ziet de zielen, niet de lichamen van hen die onthoofd zijn: zo heersen zij als

koningen met Christus. In vers 5 en 6 is sprake van de eerste opstanding, maar dit kan gezien worden als een geestelijke opstanding (blz. 216). In vers 5 is sprake van mensen die als doden geleefd hebben, zij krijgen wel hun lichaam terug, maar zullen tot het ware leven niet komen. Van Gods kinderen wordt gezegd dat zij leefden en heersten als koningen met Christus de duizend jaren. Dat betekent dat zij tot hun doel zullen komen. Zij zijn herschapen tot profeten, priesters en koningen, hier in beginsel en eenmaal volkomen. In de verzen 7-10 is sprake van de laatste eindstrijd, waarbij Gog en Magog zich keren tegen de legerplaats der heiligen.

Dogmatiek.

Ds. Sonneveld reikt ook enkele sleutels aan vanuit de dogmatiek. Christus heeft de zaligheid aangebracht op Golgotha toen hij uitriep: "Het is volbracht." De meeste Joden denken daar anders over. Christus is nu reeds Koning. Hij is niet alleen het Hoofd van Zijn gemeente, maar heeft ook ontvangen alle macht in hemel en op aarde. Maar Hij regeert op een verborgen wijze. Het duizendjarig rijk is dus de Christusregering die begon toen Jezus ten hemel voer. De kerk zal altijd kerk onder het kruis zijn. Zij zal in de wereld verdrukking hebben. Ds. Sonneveld schrijft op blz. 219 en 220: "De hoop van Gods ware kinderen

ligt niet zozeer in een duizendjarig rijk, waarin de zonde en geveinsdheid toch nog een plaats zullen hebben, maar veeleer in de volle liefdesgemeenschap die genoten zal worden wanneer Christus komt om Zijn Bruidsgemeente thuis te halen. Op die dag zullen hemel en aarde worden vernieuwd en zal de aarde de plaats zijn waar Gods heerlijkheid ten volle zal uitschitteren. Tot die dag zal Hij voortgaan met Zijn werk, onder jong en oud. Hij zal Zijn Naam voortplanten van kind tot kind als de God des verbonds Die trouwe houdt en eeuwig leeft. Dat geeft hoop, ook voor Israël. De Heere heeft het Joodse volk niet verstoten. Er is te allen tijde een overblijfsel geweest naar de verkiezing van Zijn genade, en zo zal het blijven. Ja meer, de Heere zal Zich bij vernieuwing wenden tot Israël als volk en velen brengen tot de zaligheid in Christus. Op grond van Gods Woord mogen we een rijke toekomstverwachting voor Israël hebben. Voor die verwachting hebben we echter Openbaring 20 niet nodig. Het woord van de apostel Paulus in Romeinen 11 is duidelijk genoeg: 'Want indien hun verwerping de verzoening is der wereld, wat zal de aanneming wezen anders dan het leven uit de doden?' (vs. 15)."

A. van Heteren

J. J. VAN DER SCHUIT (3)

Beoefening van de theologie

Prof. van der Schuit had de theologie lief. Zij lag ook geworteld in zijn leven. Met nadruk werd door hem gezegd: de mystiek van ons innerlijk leven moet spreken en doorklinken in heel de bouw van onze theologie of anders is het slechts een ledige huls, een hol vat. De professor is gegrepen en beheerst geworden door de eerste woorden van Calvijn, geschreven in zijn institutie: nagenoeg de ganse hoofdinhoud van onze wijsheid die verdient voor de ware en hechte wijsheid gehouden te worden, bestaat uit twee delen, de kennis van God en de kennis van onszelf. Op beide komt het aan: Godskennis en zelfkennis. Deze volgorde dient ook zo gehanteerd te worden. De Heilige Schrift wijst erop en spreekt ervan. Godskennis en zelfkennis. Dit is zegt van der Schuit: heilige theologie. Alle zelfkennis die niet ontvlamd is aan de

ware Godskennis leidt tot zelfverheerlijking en zelfaanbidding en loopt uit op zelfverafgoding. Alle zelfkennis die haar oorsprong heeft in God en kiemt uit God, leidt tot Godverheerlijking en zelfveroordeeling. Dit dient in de prediking te klinken. Een Schuitiaanse uitdrukking. Daar mag vandaag wel meer aan gedacht worden en in praktijk gebracht. Anders is onze naam: Christelijk Gereformeerd maar een etiket en meer niet. Wij kunnen bij de ouden veel leren. Ook als het gaat over de theologie en de beoefening ervan. Als vakterm komt het woord theologie in de Bijbel niet voor. Maar zij is Bijbels gefundeerd. Vele malen komen de woorden Theos dat is God en het woord Logos dat is Woord in de Heilige Schrift voor. Vandaar dat het woord theologie ons richt op het denken en spreken over God. Door ons mag dit alleen gedaan worden vanuit de Heilige Schrift,

want daarin heeft de Heere Zich geopenbaard. De Heilige Schrift is de bron. Steeds moet onze kennis blijven staan onder controle van de Godsopenbaring. Ons denken en spreken moet de toets van Gods Woord kunnen doorstaan. Wie leeft bij de Heilige Schrift zal veel gebed hebben tot de Heere van de Schrift om wijsheid en inzicht. Ook zal er ootmoed zijn, want ons kennen is maar ten dele. Van der Schuit schrijft verder: ons geestelijk bezit is een kinderlijk stamelen over God en Goddelijke zaken, waardoor wij altijd herinnerd worden, dat wij slechts in vage trekken iets kennen van de majesteitelijkheid des HEEREN Heeren. Nu heeft de kerk, wanneer het over theologie gaat, steeds een heilige roeping om te voldoen aan de eisen van de Heere in Zijn Woord gegeven. Dit geldt ook de opleiding van dienaren des Woords. Het is geen leus, maar een echt Schriftuurlijk beginsel dat we de opleiding zien als voor de Kerk door de Kerk. In Samuëls tijd was er al een opleiding tot de dienst van de Heere. De kanttekening bij 1 Sam. 19: 18-20 schrijft: dit is een plaats waar de profeten een collegium of school hadden bij Rama gelegen, waar Samuël zijn woning had. Voetius schrijft: in het Oude Testament zijn er kerkelijke scholen en colleges van profeten geweest onder prefectuur van Samuël, Elia en Elisa. Hierop grondde Voetius het recht van Christus' Kerk om een eigen Theologische School op te richten en te onderhouden. In het Nieuwe Testament worden we erop gewezen dat de kerk en het ambt en de leer steeds een trias vormen, die niet uiteengerukt mag worden. Het principe: kerkelijke opleiding ook voor de beoefening van de theologie mag niet vervagen, noch minder verdwijnen. Van der Schuit zegt: onze Theologische School bedoelt voor alles eenheid van kerk door eenheid van opleiding. Haar wetenschappelijke waarde willen wij niet onderschatten, maar dat is van de tweede orde. Nu we spreken van de Theologische Universiteit Apeldoorn en een accent valt op het doctorale mag de hogere eis nimmer het primaire verdringen. Van der Schuit merkt op: het leven van de opleiding moet kloppen uit het leven der Kerk en het leven der Kerk moet door de School aangewakkerd en voortgestuwd worden. Dit leven der Kerk is niet allereerst theologie, maar verbondsreligie waaruit de ware theologie opbloeit. Wie geen zuivere

Schriftuurlijke Verbondsreligie kent zal nooit kunnen komen tot een zuivere Gereformeerde Verbondstheologie. De echte diepe verbondsreligie, dat is religie in wederkerige verhouding begint niet bij wat de bondeling doet voor God en niet wat die bondeling doet *onder* God, maar wat God *in* de bondeling doet. Het is niet roeping, geloof, wedergeboorte, maar het is roeping, wedergeboorte, geloof. Gods werk *in ons* is het grote begin dat de twee wezenlijke factoren van alle echte Schriftuurlijke en goed gedocumenteerde gereformeerde Theologie leert kennen en waarderen nl. Godskennis en zelfkennis. Bij een getrouwe beoefening van Theologie mogen de volgende wezenselementen nooit ontbreken:

1.een genadeverbond waaraan God Zijn Naam heeft verpand.

2. een verbondsreligie waarin de levendmakende daad een eerste plaats heeft
 3. een verbondontwikkeling waarin een wassen en toenemen is in de genade en kennis van onze Heere Jezus Christus
 4. een verbondszekerheid die de troost der gelovigen blijft in leven en sterven
 5. een verbondsverkiezing die leert: Ik het u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met koorden van goedertierenheid
- Hiervan moet gezegd worden: waarvan acte en steeds praktijk! Het spreken in de vorige eeuw zij onze belijdenis en beleving in deze eeuw. Onder de zegen van de Heere zal dit strekken tot heil van de kerken en ons persoonlijk leven.

M.C. Tanis



VRAGENRUBRIEK

In zijn laatste brief, 2 Timotheus, klaagt Paulus dat Demas hem verlaten heeft, uit liefde tot deze tegenwoordige wereld. Dit wordt veelal slechts negatief uitgelegd. Geen goed woord voor Demas! Maar de kanttekenaren blijken toch minder negatieve gedachten gehad te hebben, want die verklaren: "waaruit niet volgt, dat Demas ganselijk van het geloof zou afgefallen zijn". Ook las ik dat Calvijn er op heeft gewezen dat Demas wel Paulus, maar niet de Heere verlaten heeft! Hoe moeten we deze zaak nu zien?

Inderdaad zijn de kanttekenaren mild in hun oordeel. Dat mag ik wel! Er is zoveel koud oordelen en veroordelen van elkaar. Het is liefdeloos en verdraagt een gebrek aan zelfkennis. Ook komt het onder kerkmensen voor dat men zich behoorlijk druk kan maken over andermans eeuwig lot, zonder ooit bij eigen staat en toestand stil te staan.

Toch meen ik dat het getuigenis dat de Heilige Geest over Demas voor ons heeft bewaard, alle reden geeft om te huiveren aangaande Demas' lot. Als hij een ware gelovige was, zal hij later tot inkeer gekomen zijn. Dat kan niet anders, want God laat het werk Zijner handen niet varen. Als hij echter toch geen waar kind van God is geweest,

kan hij later tot waarachtige bekering gekomen zijn. Ook dat kan en we hopen het voor hem.

De opmerking van de statenvertalers laat zien dat de kanttekeningen niet onfeilbaar zijn. Ze zijn van grote waarde en geven vaak een helder licht op de tekst en het verband. Maar het is niet meer dan een commentaar van onvolmaakte mensen. Misschien dat men tot deze opmerking kwam vanwege Calvijns gevoelen. Maar ik geloof toch dat we het zo moeten zien dat Demas Paulus heeft verlaten, omdat hij de Heere de rug toekeerde. Het was bij Demas nooit tot een werkelijke breuk met de wereld gekomen. Vroeg of laat zal dat bij mensen toch blijken. Hij liet Paulus in de steek, zo staat het er letterlijk, uit liefde tot...de wereld.

Maar een kind van God kan toch vallen? Jazeker, Gods Woord is daar duidelijk genoeg in. Maar dan is er altijd weer een terugkeer. Uit liefde tot...de Heere! Als Gods Geest in het hart werkt, krijgt de natuurlijke liefde tot de wereld de doodsteek. Dan is de eeuwige liefde Gods in het hart uitgestort. Let wel, onze natuurlijke liefde tot de zonde, de wereld en ons eigen ik, is dan nog niet dood. Gods kind wordt een tweemens en komt midden in de strijd terecht. Dan gaat het vlees tegen de Geest begeren en een

Paulus gaat klagen dat als hij het goede wil doen, het kwade hem bijligt, Rom. 7:21. 'Maar hetgeen ik haat, dat doe ik'. Verstaan we deze taal? Dan is het ook nog eens zo dat een natuurlijk mens achter de wereld aangaat, maar de wereld achter een geestelijk mens. Gods vijanden worden de mijne en gaan me vervolgen. Ik krijg er last van en wil er, als ik op mijn plaats ben, vanaf.

Laten we beducht zijn voor zelfbedrog. Hoe ver kan het immers gaan en goed lijken? Met instemming las ik (nog eens) wat ds. H. Veldkamp in zijn boek 'Dubieuze posten' over Demas schrijft. Ik citeer: "Zou Calvin gelijk hebben, dat de kloof weer geheel is gedempt? Of heeft de traditie gelijk, dat Demas priester geworden is in de heidense tempel te Thessalonica? U weet het niet en ik niet – God weet het! Men kan tenslotte overal toe komen. Men kan zelfs zover komen, dat men de tegenwoordige wereld liefheeft en...rustig z'n plaats in de kerk blijft innemen, misschien wel op de preekstoel!" Zo, die zit! Keren we toch tot onszelf in, op en onder de preekstoel, want we hebben een bedriegelijk hart. En weet je, waaraan je kunt zien dat de

goede keuze toch leven mag in je hart? Hieraan, dat, al zie je nog zoveel natuurlijke liefde tot het kwaad in je boze hart, je ook die momenten kent van droefheid daarover. Dat je ook die momenten hebt, dat je zegt tot de Heere: Heere, één blijk van Uw gunst is mij meer waard dan de hele wereld tesamen. Dat je zeggen mag: Weg wereld, weg schatten, ge kunt niet bevatten, hoe rijk dat ik ben! Of, met Asaf, die soms jaloers kon zijn op een werelds mens in al zijn voorspoed, maar, geleerd door God, ook tijden had dat hij zingen kon:

*Wien heb ik nevens U omhoog,
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog,
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er, waar ik in kan rusten.
Bezwijkt dan ooit, in bittere smart,
Of bangen nood, mijn vlees en hart,
Zo zult Gij zijn voor mijn gemoed,
Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed.*

Ondertussen brengt de gestelde vraag aangaande Demas me ook nog tot verschillende andere overwegingen. Maar daarover een volgende keer meer.

K. Hoefnagel.

dween zijn weerstand tegen afgoderijen van die vrouwen. Hun afgodische gezindheid sloeg op hem over. Hij werd zelf tot een afgodendienaar. Neen – zoon Rehabeam had geen volmaakte vader. Salomo met de hem gegeven wijsheid en rijkdom ging van de Heere af. Zijn afhankelijkheid van de Heere verdween, en datzelfde zien we bij zijn zoon. De gevolgen kwamen in 's zoons leven openbaar. Rehabeams moeder was Naäma, een Ammonietische. Van die kant was er ook al geen goeds voor de opvoeding te wachten. 't Is bekend dat na de dood van Salomo en nadat zijn zoon de troon had bestegen, een delegatie uit het volk kwam met het verzoek om verlichting van de belastingdruk. Doch Rehabeam ging niet naar de Heere om Hem om raad te vragen. Eerst ging hij naar de ouderen om raad, en toen naar de jongeren. De raad van de jongeren volgde hij op, en dat werd de oorzaak dat Israël als volk in tweeën uiteenviel. Maar erger was dat het tweestammenrijk opging in afgodendienst en allerlei schandelikheden.

Vaders, moeders, weet en ziet uw kind uw afhankelijkheid in alles van de Heere? Hebt u in alles de raad van de Heere nodig? Zo bent u een goed voorbeeld voor uw zoon, voor uw dochter.

P. van Zonneveld

BRIEVEN AAN OUDERS (39)

Zou er een ideale vader bestaan? Zou er een ideale zoon gevonden worden? Neen – beide zijn er niet; noch een vader noch een zoon. o dat er een vader hunkert naar een volmaakte zoon, en omgekeerd, dat kan ik begrijpen. Doch meer dan dat is er niet. De zondeval heeft een streep gehaald door alle volmaaktheid. Evenwel – wie door het geloof in Christus Jezus is, is wel op weg naar de volmaaktheid. Maar dat op-weg-zijn blijft tot de grote dag van Jezus' wederkomst.

U kunt denken dat zoonlief Rehabeam toch wel een ideale vader had. Ik zal niet tekort doen aan wat de Heere aan Salomo had gegeven. Welk een wijsheid had hij ontvangen. We lezen dat hij wijzer was dan alle mensen, en van alle volken kwamen er om zijn wijsheid te horen, ja zelfs van alle koningen der aarde, en dan zwijgen we nog maar van zijn rijkdommen. Moet ik spreken van de koningin van Scheba? Och u weet het wel: toen ze alles had gezien en gehoord, zo was in haar geen geest

meer. Ze werd waarlijk stom van verbazing.

We zingen van Hem, Die betuigde: "zie – meer dan Salomo is hier": "Wat glans, wat majesteit hebt Gij die Vorst bereid", en dan denken we aan Zijn opstanding, Zijn hemelvaart, en dan vooral aan Zijn zitten ter rechterhand van God.

Salomo was een afschaduwing van de meerdere Salomo. Israël had kunnen denken: zou onze koning Salomo mogelijk de beloofde Messias zijn? Echter het tegendeel ging blijken. God verscheen aan Salomo een tweede maal, en sprak: "Zo gij voor Mijn aangezicht wandelen zult....met volkomenheid des harten....om te doen naar al wat Ik u geboden heb....". Er was oorzaak voor dit spreken. Salomo's vrouwen, de "vreemde" vrouwen werden tot een valstrik. Dat begon eigenlijk al in 't begin, toen hij trouwde met een Egyptische prinses, en later nam hij zich nog meer heidense vrouwen. In totaal wel duizend, en de meesten waren heidinnen. Ouder geworden zijnde, ver-



BOEKBESPREKINGEN

Dagboeken

Twee dagboeken werden ons toegezonden:

Voor Hart en Huis 2004, € 6,50. Uitgeverij Groen, Heerenveen.

Medewerkers ds. D.J. Budding, ds. A. van Heteren, ds. G.S.A. de Knecht en ds. W. Silfhout. Naast de gewone uitgave is er ook een grote-letteruitgave beschikbaar (€10,50).

Leven en Licht 2004, € 6,90.

Uitgeverij Den Hertog, Houten. Naast predikanten uit de Geref. Bond en uit de Geref. Gemeenten hebben hieraan meegewerkt uit onze kerken ds. P. den Butter en ds. A. van de Weerd. Ook hiervan is een groot-letteruitgave beschikbaar (€10,95). Bij bestel-

ling van aantallen wordt bij beide dagboeken korting gegeven. Evenals vorige jaren zullen deze dagboeken hun weg wel weer weten te vinden onder de lezers van ons blad en daarbuiten.

Ds. J.J. van Ekeveld, De apostel der heidenen, De zendingsreizen van Paulus, 377 blz., € 24,90, Uitgave Den Hertog- Houten.

Dit meditatieve boek behandelt de zendingsreizen van de apostel Paulus in een eenvoudige verklaring van hetgeen Gods Woord ons over deze reizen meedeelt. Duidelijk blijkt uit dit boek dat de apostel Paulus een uitverkoren vat was om de Naam van Christus uit te dragen onder met name de heidenen. Ook de Joden heeft hij trachten te bereiken met het Woord Gods. Dit boek bevat lessen voor het zendingswerk en voor alle arbeid in het Koninkrijk Gods en lessen voor het geestelijke leven. Iets uit dit lezenswaardige boek willen wij aan u doorgeven. We vinden dat opgetekend op de blz. 13 en 14. In Handelingen 8 wordt gesproken over de bekering van de Moorman en in Handelingen 9 over de bekering van Saulus. De auteur zet hierboven: 'Twee bekeringen.' Hij schrijft dan dat wij geneigd zijn de voorkeur te geven aan de bekering van Saulus, omdat dit sprekender lijkt. Vervolgens schrijft hij: "Maar laten we onszelf maar eens afvragen of dat geen vleeselijke gedachte is. Ons vlees wil graag iets bijzonders zijn. Ik denk er in dit verband aan hoe Brakel over de verschillende manieren van bekering spreekt in zijn Redelijke Godsdienst. Sommigen, zo zegt hij, worden met grote verschrikkingen en ontsteltenissen getrokken. Maar sommigen ook brengt de Heere in veel bedaardheid over; van hen zegt Brakel dat het 'doorgaans de bestendigste christenen' zijn. Wij zijn zo geneigd om te letten op het bijzondere van het opzienbarende. Gods gewone weg is echter 'het suizen van een zachte stilte'. Dat hebben we te bedenken als het gaat over de bekering van Saulus. Saulus had een bijzondere bekering en een bijzondere weg. Waarom? Omdat de Heere voor hem bijzonder werk te doen had. Hij zou de apostel der heidenen worden. Maar dat neemt niet weg dat ons in de bekering van Saulus een spiegel wordt voorgehouden. Ook in de krachtdadige bekering van Saulus zijn er van die punten waar al Gods kinderen, hoe

hun leiding ook moge zijn, iets van leren. En laten we ook ons eigen hart er maar naast leggen."

Een licht voor het pad, 64 blz., € 4,25, Uitgave Gereformeerde Bijbelstichting. De in fris groen keurig uitgevoerde paperback bevat 60 kernachtige teksten en gedichten van diverse theologen uit vroeger eeuwen over de grote betekenis van het lezen en onderzoeken van Gods Woord. Het is niet duur, oogt mooi, is dus uitstekend geschikt om weg te geven. Moge het lezen van deze korte stukjes brengen tot het lezen en onderzoeken van de geschriften van het voorgeschlacht waaruit geput is.

Ten dienste van de Statenvertaling, vriendenbundel voor L.M.P. Scholten, onder redactie van ds. P. Blok, Ds. A. van Heteren, ds. Tj. De Jong en ds. F. Mallan, 204 blz., €12,50, Uitgave Gereformeerde Bijbelstichting, Leerdam.

Het boek is verschenen ter gelegenheid van het afscheid van dhr. Scholten als directeur van de Gereformeerde Bijbelstichting. Ruim veertig jaar was dhr. Scholten nauw betrokken bij het werk van de Gereformeerde Bijbelstichting (GBS). Eerst als bestuurslid en daarna vanaf 1988 als directeur. Onder zijn deskundige leiding groeide de GBS uit tot een professionele organisatie. In de afscheidsbundel treffen we bijdragen aan van vrienden en bekenden uit de kring van de GBS en uit het kerkelijke, politieke en maatschappelijke leven. De bundel bevat ook een interview met dhr. Scholten en het referaat dat hij heeft uitgesproken bij zijn afscheid als directeur van de GBS. Achterin is een felicitatieregister opgenomen. In dit boek staan veel lezenswaardige zaken. In het afscheidswoord van dhr. Scholten gaat hij in op het werk van de Statenvertaling dat inclusief revisie, druk en correctie precies tien jaar heeft geduurd. Als we het voorwerk erbij nemen zelfs 18 jaar. Het herzien van de Statenvertaling met kanttekeningen heeft 37 jaar geduurd. Het resultaat zal binnenkort verschijnen. In 1989 begon de zogenaamde tekstcommissie te vergaderen bestaande uit een vijftal personen: Ds. P. Blok, ds. A. van Heteren, ds. Tj. De Jong, ds. A.C. Rijken en dhr. L. Krijgsman. In totaal zijn 59.000 kanttekeningen bekeken. Er is honderd vijftig maal vergaderd over de kanttekeningen.

Op de blz. 18 en 19 van het nu verschenen boek beargumenteert dhr. Scholten waarom 'onnozel' in Hebr. 7:26 niet vervangen mag worden door 'onschuldig.' "Wat is erop tegen, daarvoor in de plaats te schrijven 'onschuldig'? Zo dacht ik eerst ook. Maar wie de zaak onderzoekt, verbaast zich dat de Statenvertalers dat woord 'onschuldig' dan zelf niet gebruikt hebben. Die vertaling was namelijk in hun tijd al algemeen gebruikelijk. Zie de Vulgata, Erasmus, de Franse Bijbel, Luther in het Duits, de Deux Aes. Dat waren de mensen dus gewend. Heel opmerkelijk dat de Statenvertalers van de gebruikelijke vertaling zijn afgeweken, en met hen trouwens ook de Engelse Bijbel. Het Griekse woord dat hier gebruikt is, 'akakos', betekent letterlijk 'niet-kwaad'. Beza is, zover ik dat kon nagaan, het eerst in de vertaling van dat woord een andere weg opgegaan dan het gebruikelijke 'onschuldig'. Hij omschreef het als 'vreemd aan alle kwaad'. Dat gaat veel dieper dan dat Christus geen schuld had. Een dief kan onschuldig in de gevangenis zitten; hij is beschuldigd van diefstal, maar hij heeft het niet gedaan en daarom noemen wij hem onschuldig. Maar al is hij onschuldig omdat hij niet tot de daad is gekomen, hij kan wel stelen. In het verleden is enkele malen de vraag aan de orde geweest of Christus naar Zijn menselijke natuur zondigen kon. Velen zeiden van ja, omdat anders de verzoeking in de woestijn huns inziens geen werkelijke verzoeking voor Christus geweest kon zijn. Maar de beste gereformeerden zeiden van neen, omdat het stellen van de mogelijkheid van zondigen in de menselijke natuur van Christus de volmaaktheid van die natuur zou aantasten. Dat zou de bestendige vereniging met Zijn Godheid onmogelijk maken en daarmee geheel het verlossingswerk op losse schroeven stellen. Deze leer vindt krachtige steun in het 'akakos' in Hebr. 7:26. Maar dan zou het ook weleens een diepe achtergrond kunnen hebben, dat de Engelsen en in hun navolging de Statenvertalers niet kozen voor het gebruikelijke 'onschuldig', maar voor 'harmless' en 'onnozel'. Het oud-Hollandse woord nozel betekende boos, kwaad. Met het woordje on- ervoor is de oorspronkelijke betekenis van onnozel dus: niet-boos, niet-kwaad. De keuze van de Statenvertalers is dan heel goed te begrijpen. Zo kennen wij dit

woord nu niet meer. Onnozel betekent nu dom, naïef. Maar laat het toch maar staan. Laat de mensen maar eens schrikken: Wordt dit van de Heere Jezus gezegd? Ja, dit wordt van Hem gezegd. Want zodanig een Hogepriester betaamde ons. Zo dierbaar is het Borgwerk van de Middelaar nu. Dat behoorde ertoe om niet alleen een waarachtig, maar ook een rechtvaardig Mens te zijn. Met minder kon het niet. Handhaving van het woord 'onnozel' kan zo een goede gelegenheid zijn om een aangelegen leerstuk uit de Schrift nader te verklaren. Maar het is niet nodig om op de bres te gaan staan voor de handhaving van woorden als armgesmijde, male, miszaken of balg. Dat zou trouwens ook in strijd zijn met de traditie van de tekstgeschiedenis van de Statenvertaling tot op heden, waarin een niet te onderschatten aantal woorden reeds lang vervangen is." Dhr. Scholten legt er ook de vinger bij dat onze Nederlandse taal in de

loop der tijd erg verarmd is en nog steeds verder verarmt. In tegenstelling tot de Duitse taal zijn de naamvallen afgeschaft. In het volmaakte gebed staat: "Uw wil geschiede" met één d. Maar wie weet nog wat een aanvoegende wijs is. Er is echter een groot verschil met de verleden tijd: 'geschiedde.' Het nu gereedgekomen werk aan de Statenvertaling met kanttekeningen betekent dat de kanttekeningen nu in gedigitaliseerde vorm beschikbaar zijn en onderzocht kunnen worden. Wat staat de Gereformeerde Bijbelstichting te doen na het gereedkomen van de Bijbel met kanttekeningen? Dhr. Scholten noemt heel wat werk op dat in de toekomst gedaan zou kunnen worden door de Gereformeerde Bijbelstichting. Zo lezen wij op blz. 20 dat er ondermeer behoefte is aan een stevige brochure waarin de keuze voor de Textus Receptus en de keuze tegen Nestle-Aland wat het Nieuwe Testament betreft wordt verant-

woord. We zouden nog veel meer naar voren kunnen brengen uit dit lezenswaardige boek. Voor de prijs hoeft u het aanschaffen niet na te laten en de inhoud is gevarieerd en lezenswaard, zeker voor hen die de Statenvertaling gebruiken en waarderen.

Matthew Henry, op U betrouw ik, Bijbels dagboek over de Psalmen, € 15,20, Uitgave Den Hertog- Houten. Velen zullen de Bijbelverklaring van Matthew Henry in hun bezit hebben en van tijd tot tijd raadplegen. Het keurig uitgevoerde dagboek is samengesteld uit de verklaring van het Oude Testament door Matthew Henry. Henry schrijft in zijn voorwoord op het boek der Psalmen dat het boek der Psalmen ons leidt in het heiligdom: "Het brengt ons in gemeenschap met God, door onze ziel te vertroosten en te doen rusten in Hem, ons hart opheffende tot en doende uitgaan tot Hem. Zo kunnen wij op de berg wezen met God; en wij zouden onszelf niet begrijpen, indien wij niet zeiden: Het is ons goed hier te

Met blijdschap en dankbaarheid aan de Here delen wij u mede dat het bij leven en welzijn op 18 november 2004 veertig jaar geleden is dat

drs. J. van Mulligen

als predikant werd bevestigd in de Christelijke Gereformeerde Kerken en verbonden werd aan de kerk van Wildervank-Veendam. Daarna diende hij de gemeenten van Rotterdam-Zuid, Veenendaal-Bethelkerk, Amsterdam en Lelystad. Sinds 1995 is hij predikant van de kerk van 's-Gravenhage-Zuid, gecombineerd met het voorzitterschap van het deputaatschap voor de Buitenlandse Zending.

Zijn werk als dienaar van het Evangelie kenmerkt zich door toewijding en vroomheid, ernst en humor, dienstbaarheid aan en betrokkenheid bij het wereldwijde Koninkrijk van God.

Wij bidden hem toe, dat hij zijn gaven ook verder met vreugde in de dienst van zijn Koning met zegen zal mogen inzetten, samen met zijn echtgenote, die hem daarin steeds actief heeft bijgestaan.

Het is kerkenraad en deputaten een vreugde de jubilaris en zijn vrouw een receptie aan te bieden, ter gelegenheid waarvan u het echtpaar kunt feliciteren en wel op

*vrijdag 19 november a.s. van 16.00 tot 19.30 uur in het
Golden Tulip Green Park hotel, Weigelia 22, 2262 AN Leidschendam.*

De receptie zal worden voorafgegaan door een meditatief moment. Wie daarvan getuige wil zijn verzoeken wij om 16.00 uur aanwezig te zijn.

Namens de Raad van de
Chr. Ger. Kerk 's-Gravenhage-Zuid

Namens deputaten voor de
Buitenlandse Zending

D. Koole, vice-voorzitter
R. van der Vliet, scribe

C. Groeneveld, vice-voorzitter
H. Last, algemeen secretaris



Nieuw project!

Stichting China is gestart met vertaling van de Commentaren van Calvijn

Een noodzakelijk project!

De Chinese huisgemeenten nu ook in de voetsporen van Calvijn, laat de Muur geen belemmering zijn

Steun de vervolgte kerk in China en maak een gift over op

GIRO 320666

info/secretariaat:
Postbus 1150 3900 BD Veenendaal
tel: 0318-510320
email: info@stichtingchina.nl
giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl

zijn." In het dagboek worden de 150 Psalmen achtereenvolgens behandeld, zodat in een jaar tijd het gehele boek der Psalmen aan de orde komt. Voor de kerkelijk feestdagen, bid- en dankdagen, oud- en nieuwjaar zijn stukjes achterin het dagboek opgenomen. Per dag is een Psalmvers aangegeven dat gezongen kan worden. Over het zingen schrijft Matthew Henry: "Mij dunkt, dat het ons zeer lieflijk en een grote troost is, als wij Davids Psalmen zingen, dat wij dezelfde God lof offeren, die Hem

geofferd werd in de dagen van David en van de andere godvruchtige koningen van Juda. Zo rijk, zo uitnemend zijn deze Goddelijke gedichten, dat zij nooit uitgeput kunnen worden en nooit versleten of verouderd zijn." Het dagboek is samengesteld door J. Kranendonk- Gijssen en zal zijn weg onder ons wel vinden. Ter kennisname van de inhoud van dit dagboek nemen wij een gedeelte over wat is opgenomen uit de verklaring van Psalm 23:1b onder 9 februari: "Zij die God tot hun Verzorger hebben,

behoeven niet te vrezen dat zij van honger zullen omkomen. Hun zal niets ontbreken. Zij zullen voorzien worden van alles wat zij nodig hebben. En hebben zij niet alles wat zij begeren, dan mogen zij geloven dat het niet goed voor hen is, of dat de Heere het hun op Zijn tijd zal schenken. Hij zal hen doen nederliggen in de grazige weiden van Zijn Woord en Zijn inzettingen. Deze Herder geeft Zijn schapen gemoedsrust en tevredenheid, wat hun lot ook mag zijn."

friedensstimme zorgt voor

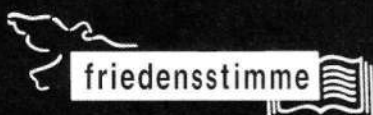
- Bijbels
- Evangelisatiemiddelen
- Russische evangelisten en hun gezinnen



**Uw gebed en meeleven
zijn daarbij nodig!**

Ondersteun dit werk
door uw gift op
gironummer 4132334

**Meer info?
Bel (0182) 53 85 44**



Postbus 15, 2800 AA Gouda
www.friedensstimme.nl

Vakantie op Texel



**Bungalowpark
"De Verrassing"
Oosterend - Texel**
**Rust en ruimte,
alle jaargetijden,
in eigen sfeer.**

Kom op vakantie in onze (luxe en vrijstaande) bungalows, ook deelweken zijn mogelijk. Bel voor de brochure met foto's en prijzen.

Reserveer nu, bel 0222 31 83 91



Voor info bel:

0341 - 425 712
of
0416 - 692 787

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

www.kliksafe.nl

**Internet voor school en werk nodig?
Kies voor Kliksafe. U en uw kinderen
internetten dan veilig en beschermd!**

Bij Kliksafe krijgt u:

- optimale filtering
- vijf mailboxen
- een spamfilter, die ongewenste reclame via mail tegenhoudt
- een virusscan die het binnenhalen van hinderlijke virussen via mailberichten voorkomt

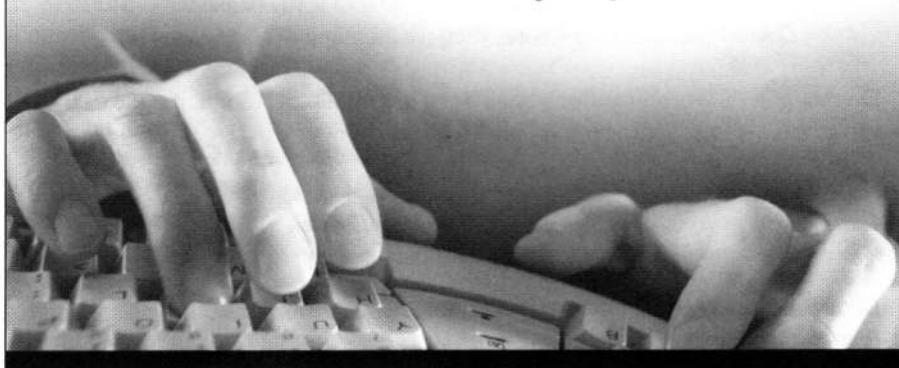
Kliksafe-inbelabbonnementen vanaf
€ 39,00 per jaar

Kliksafe-adsl: vanaf € 22,95 per maand

Meer weten?

Kijk op www.kliksafe.nl. Of bel tijdens kantooruren (055) 539 02 66. We sturen u graag de informatiebrochure en de gratis installatie-cd toe.

kliksafe ... bewuste keus



"IK ZAL ZIJN heeft mij tot ulieden gezonden."

Exodus 3: 14b

Met blijdschap en dank aan de HEERE, Die doorgaat met Zijn kerkvergaderend werk, bericht de kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Alphen aan den Rijn dat haar predikant

Ds. G. Bouw

met bovenstaande woorden op 6 november 1964 tot dienaar van het Goddelijk Woord is bevestigd. Tevens hopen

Ds. G. Bouw

en

mevrouw J.A. Bouw-Nieuwenhuijse

op D.V. 21 oktober a.s. te gedenken dat zij 40 jaar geleden in het huwelijk zijn getreden.

Het is onze wens en bede dat de HEERE hen met hun kinderen en kleinkinderen draagt en spaart voor elkaar, onze gemeente en onze kerken.

*Namens de kerkenraad,
A.D. Aarnoudse, tweede voorzitter
C.J. van der Lee, scriba*

Alphen aan den Rijn, oktober 2004

*Het adres van de familie Bouw is:
Vijverstraat 3
2405 BW Alphen aan den Rijn*

TE KOOP GEVRAAGD

**Theologische boeken
oude en nieuwe druk**

Tel. 0577-401065



Eén telefoontje...

...en u bereikt het brede thuiszorgpakket van Agathos Thuiszorg: ■ Huishoudelijke verzorging ■ Lichamelijke verzorging ■ Verpleging ■ Psychosociale zorg ■ BKG Kraamzorg Heeft u een zorgvraag? Bel 010 264 07 77.

Agathos
THUISZORG

Wormerhoek 14g - Postbus 151 - 2900 AD Capelle aan den IJssel
Tel: 010 264 07 77 - Fax: 010 264 07 79
E-mail: info@agathos-thuiszorg.nl
Website: www.agathos-thuiszorg.nl

Thuiszorg met een eigen kleur

Waterproject in China: HELPT U MEE?

- twee bronnen boren in China
- 2x 300 meter diep: 40.000 euro
- één meter kost 66 euro

van bitter naar zoet

'MARA'

Vers water. Voor ons vanzelfsprekend. In China niet. In samenwerking met huisgemeenten hebben we een waterproject geadopteerd in twee dorpen waar veel christenen wonen. China kampt met zeer slecht, vervuild water. De mensen lijden eronder. Er is al sprake van een "cancer village", een kankerdorp... Stichting Bijbelse Hulpverlening China heeft uit christelijke barmhartigheid aangeboden twee waterbronnen aan te boren. Het hele project kost 66 euro per meter. Elke centimeter door u gesponserd is er een op weg van vervuild naar vers water. De dorpsbewoners zijn dankbaar voor de aangeboden hulp. Nu aan het werk. Helpt u mee?



Bankrekening

3473.76.029

o.v.v. 'Mara'.

Stichting Bijbelse Hulpverlening herkent u aan het logo en de blijvende taken:

- Opleiding
- Vertaalwerk
- Eigen drukkerij
- Lectuurverspreiding
- Diaconale hulpverlening



Postbus 2072, 3800 CB AMERSFOORT.
Tel. 033-2770287. www.chinachristianbooks.org

